

ปัญหาข้อกฎหมายในสัญญารับขนของทางทะเลและแนวทาง
แก้ปัญหาตามร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.....

นางสาว คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-500-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15508

I17499276

LEGAL ISSUES IN THE CONTRACT OF CARRIAGE OF GOODS BY SEA
AND POSSIBLE SOLUTIONS BY THE DRAFT OF THE CARRIAGE OF GOODS BY
SEA ACT B.E.....

Miss Kanongnij Sribuaiam

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-500-7

ทั่วยุทธวิทยาโท

ปัญหาข้อกฎหมายในสัญญาฉบับของทางทะเล และแนวทางแก้ปัญหาคตาม
ร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.....

โดย

นางสาว คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์เกริก วณิชกุล

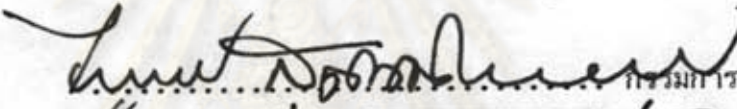
อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์

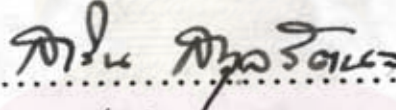
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

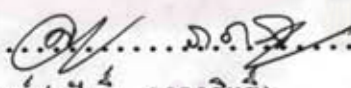
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรานัย)

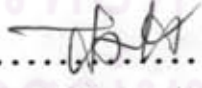
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

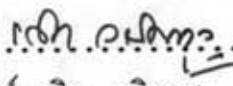
 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ โมวิไลกุล)

 กรรมการ
(อาจารย์โผนอุทัย สุตตันตวัชรคุณ)

 กรรมการ
(อาจารย์สำริน สกุลรัตนะ)

 กรรมการ
(อาจารย์สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์)

 กรรมการ
(อาจารย์สมพร ไพลิน)

 กรรมการ
(อาจารย์เกริก วณิชกุล)

 กรรมการ
(อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม : ปัญหาข้อกฎหมายในสัญญารับขนส่งของทางทะเลและแนวทางแก้ปัญหาตามร่างพระราชบัญญัติการรับขนส่งของทางทะเล พ.ศ.... (LEGAL ISSUES IN THE CONTRACT OF CARRIAGE OF GOODS BY SEA AND POSSIBLE SOLUTIONS BY THE DRAFT OF THE CARRIAGE OF GOODS BY SEA ACT B.E....) อ. ที่ปรึกษา : เกरिक วมิกกุล และชยันติ ไกรกาญจน์, 379 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้ให้เห็นถึงปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นในศาลไทยในเรื่องสัญญาขนส่งของทางทะเล ซึ่งประกอบด้วยปัญหา 7 ประการ คือ 1. ปัญหาว่าการรับขนส่งของทางทะเลควรระววมถึงทะเลภายในด้วยหรือไม่ 2. ในขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีปัญหาว่าจะนำกฎหมายใดมาใช้บังคับกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการรับขนส่งของทางทะเล 3. ปัญหาว่าใครบ้างที่เป็นผู้ขนส่ง 4. ปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ขนส่งหลายศตหลายทอด 5. ปัญหาเรื่องความรับผิด ช้อยกเว้นและข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง 6. ปัญหาในเรื่องสิทธิของผู้รับตราส่ง และ 7. ปัญหาในเรื่องอายุความ และยังมีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการรับขนส่งของทางทะเล พ.ศ.... ที่เสนอโดยกระทรวงคมนาคมโดยเปรียบเทียบกับอนุสัญญา 2 ฉบับ ได้แก่ กฎแห่งกรุงเฮกโดยเปรียบเทียบบางเรื่องกับคำพิพากษาของศาลในประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎแห่งเมืองแฮมเบอร์ก จากนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้จะแก้ปัญหาทั้ง 7 ประการข้างต้นได้มากน้อยเพียงใด

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาบางประการร่างพระราชบัญญัตินี้ก็สามารถแก้ไขให้ลุล่วงได้เป็นผลสำเร็จ ส่วนปัญหาบางประการก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขตามร่างพระราชบัญญัตินี้ และมีถ้อยคำในบางตอนของร่างพระราชบัญญัตินี้ที่ควรแก้ไขเพื่อไม่ให้มีความหมายกำกวม และบทบัญญัติบางเรื่องควรแก้ไขให้เป็นไปตามกฎแห่งกรุงเฮกแทนที่จะให้เป็นไปตามกฎแห่งเมืองแฮมเบอร์ก

กล่าวโดยสรุป เมื่อใดที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย เมื่อนั้นก็จะสามารถขจัดปัญหาที่ศาลไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ในข้อที่ว่า จะนำกฎหมายใดมาใช้บังคับกับการรับขนส่งของทางทะเล ซึ่งความแน่นอนของการมีกฎหมายบังคับใช้ดังกล่าว จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วย

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชา
ปีการศึกษา2531.....

ลายมือชื่อนิสิต *คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *เกริก วมิกกุล*

KANONGNIJ SRIBUAIAM : LEGAL ISSUES IN THE CONTRACT OF CARRIAGE OF GOODS BY SEA AND POSSIBLE SOLUTIONS BY THE DRAFT OF THE CARRIAGE OF GOODS BY SEA ACT B.E... THESIS ADVISOR : KRIRK VANIKKUL AND CHAYANTI GREIGARN, 379 PP.

The purpose of this thesis is to categorize those salient legal issues arising from the carriage of goods by sea contract which have been contested in the Thai Courts. There are seven issues of legal problems as follows. 1. The question whether the carriage of goods by sea contract includes the carriage within internal waters. 2. At present, Thailand has not yet enacted national law concerning the carriage of goods by sea. The question is that which law should be applied. 3. The question that who may be considered as a carrier. 4. The question of the liability of each carrier in the transport by several carriers. 5. The question of exemption and limitation to the liability of the carrier. 6. The question about the right of the consignee. 7. The question about the prescription. This thesis then proceeds to analyse the draft of the Carriage of Goods by Sea Act B.E.... proposed by the Ministry of Communication by comparing it with international conventions : the Hague-Visby Rules, partially in the light of the court's decisions rendered in the United Kingdom and the United States, and the Hamburg Rules. Following that, discussion is made as to whether the draft Act could be expected to resolve any of the above-mentioned questions.

It is submitted that this draft Act can only resolve some of the problems leaving some others untouched. The wording in some parts of the draft should be amended in order to avoid unnecessary ambiguities and some provisions should be altered to follow the Hague-Visby Rules in stead of the Hamburg Rules.

In all, this draft Act, when coming into force, would dispel the dilemma facing the Thai Courts on the problem of which legal provisions should apply to those cases arising out of the carriage of goods by sea contract. The certainty of the law will also entail consistency in its application.

ภาควิชา นิติศาสตร์
 สาขาวิชา
 ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติกร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๑

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เกริก วมิกกุล และท่านอาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ท่านทั้งสองได้กรุณาชี้แนะแนวทางและให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังกรุณาสละเวลาให้คำอธิบายที่เป็นความรู้จนทำให้ผู้เขียนได้เกิดปัญญาที่จะนำมาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองต่อไป

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ไหว้โลกุล ท่านอาจารย์สมพร ไพลิน ท่านอาจารย์สาริน สกุลรัตน์ ท่านอาจารย์ไพบุลย์ สุตินติวรคุณ และท่านอาจารย์สุรศักดิ์ วาจาสิทธิ์ ที่กรุณาตรวจทานและขัดเกลาให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาที่ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถาบันธุรกิจพาณิชย์นาวี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านในความเอื้อเฟื้อทั้งปวง ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสุทธิ มานาปี และคุณกาญจนา คชโสภณ

ขอขอบคุณในน้ำใจและกำลังใจจากบรรดาญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่มีได้เอื้อนนามทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังใจอันสำคัญจากแม่ของผู้เขียน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาญวิทย์ ยอดมณี ซึ่งเป็นบุคคลอันเป็นที่รักยิ่งของผู้เขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	7
ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย	7
ลำดับเนื้อหาในงานศึกษาวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย	9
บทที่ 2 แนวคิดพื้นฐานในการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ.....	10
1. ความสัมพันธ์ระหว่างการขนส่งสินค้าทางทะเลกับ สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ	10
2. ทางปฏิบัติในการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ	13
2.1 การตกลงเกี่ยวกับเรื่องซื้อขายสินค้า	13
2.2 การส่งสินค้าไปยังจุดหมายปลายทาง	14

3.	บทบาทของบุคคลต่าง ๆ ที่เป็นภาคีในกระบวนการขนส่งสินค้าทางทะเล	18
3.1	ผู้ให้บริการขนส่งหรือผู้ขนส่ง (Carrier)	19
3.2	ผู้ใช้บริการขนส่ง	20
3.2.1	ผู้ส่งสินค้า (Shipper)	20
3.2.2	ผู้รับสินค้า (Receiver) หรือผู้รับตราส่ง (Consignee)	22
3.3	ผู้ให้บริการเสริมการขนส่ง (Transport Auxiliaries).....	22
3.3.1	ผู้รับจัดการขนส่งสินค้า (Freight Forwarder หรือ Forwarding Agent)..	22
3.3.2	การทำเรือหรือผู้ประกอบการที่ทำเรือ (Port Authority หรือ Port Operators).....	25
3.3.3	ตัวแทนเรือ (Shipping Agent หรือ Ship's Agent).....	26
3.3.4	นายหน้าหาสินค้า (Loading Broker หรือ Loading Agent).....	27
3.3.5	ตัวแทนออกของ (Clearing Agent)	28

4.	ระบบการขนส่งสินค้าทางทะเล	28
4.1	ระบบการขนส่งสินค้าแบบไม่บรรจุตู้ (Conventional System)	28
4.2	ระบบการขนส่งสินค้าแบบบรรจุตู้ (Containerized System)	29
4.2.1	การแบ่งโดยใช้สถานที่เป็นเกณฑ์	29
	ก. กรณีรับมอบสินค้าที่ท่าเรือต้นทาง >Loading)	30
	ข. กรณีส่งมอบสินค้าที่ปลายทาง >Delivery)	30
4.2.2	การแบ่งโดยใช้บุคคลผู้ทำการบรรจุตู้เป็นเกณฑ์	31
	ก. การขนส่งสินค้าด้วยวิธี FCL >FCL Shipment)	31
	ข. การขนส่งสินค้าด้วยวิธี LCL >LCL Shipment)	32
5.	สัญญาในการขนส่งสินค้าทางทะเล	32
5.1	สัญญาเช่าเรือ (Charterparty)	33
5.2	สัญญารับขนส่งสินค้าทางทะเล (Contract of Carriage of Goods by Sea)	33
บทที่ 3	ปัญหาข้อกฎหมายในสัญญารับขนส่งของทางทะเลที่เกิดขึ้นในประเทศไทย	35
1.	ปัญหาว่าอย่างไรคือการรับขนส่งของทางทะเล	35

2.	ปัญหาว่าจะนำกฎหมายใดมาใช้บังคับกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการรับขน ของทางทะเล	38
2.1	ความเห็นที่ 1 : เห็นว่าควรใช้จารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น.....	38
2.2	ความเห็นที่ 2 : เห็นว่าควรใช้บทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง....	40
2.3	ความเห็นที่ 3 : เห็นว่าควรใช้หลักกฎหมายทั่วไปซึ่งได้แก่ กฎหมายอังกฤษ	45
2.4	ความเห็นที่ 4 : เห็นว่าควรใช้หลักกฎหมายทั่วไปซึ่งหมายถึง หลักกฎหมายทั่วไปในกฎหมายไทยเท่านั้น	48
3.	ปัญหาเรื่องผู้ขนส่งและความรับผิดของผู้ขนส่ง	49
3.1	ใครบ้างที่เป็นผู้ขนส่ง	49
3.1.1	ตัวแทนเรือ (Shipping Agent หรือ Ship's Agent)	49
3.1.2	ผู้ขนถ่ายสินค้าบนเรือ (Stevedore)	50
3.1.3	ผู้ประกอบการเรือลอม (Lighter).....	51
3.1.4	ผู้รับจัดการขนส่งสินค้า (Freight Forwarder หรือ Forwarding Agent)..	52
3.2	ความรับผิดของผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด	53
3.3	ข้อยกเว้นและข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง	54

	๘
4. ปัญหาในเรื่องสิทธิของผู้รับตราส่ง	56
5. ปัญหาในเรื่องอายุความ	57
บทที่ 4 บทบัญญัติในอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของต่างประเทศ.....	59
1. ความเป็นมาของอนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน ของต่างประเทศ	59
2. การใช้อนุสัญญาระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของต่างประเทศ.....	61
2.1 ขอบเขตของการรับขนของทางทะเลและการใช้บังคับกฎหมาย.....	61
2.2 ผู้ขนส่ง (Carrier) และความรับผิดของผู้ขนส่ง	70
2.2.1 ความหมายของผู้ขนส่ง	70
2.2.2 ความรับผิดของผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด.....	81
2.2.3 ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ขนส่ง	99
2.2.4 ข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง	114
2.3 สิทธิของผู้รับตราส่ง	126
2.4 อายุความ	130

บทที่ 5	บทวิจารณ์ต่อปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นในประเทศไทย.....	135
1.	บทวิจารณ์ต่อปัญหาว่าอย่างไรเป็นการรับขนของทางทะเล	135
2.	บทวิจารณ์ต่อปัญหาว่าจะนำกฎหมายใดมาใช้บังคับกับข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวกับการรับขนของทางทะเล	137
3.	บทวิจารณ์ต่อปัญหาใน เรื่องผู้ขนส่งและความรับผิดของผู้ขนส่ง	141
3.1	ใครบ้างที่เป็นผู้ขนส่ง	141
3.1.1	ตัวแทนเรือ	141
3.1.2	ผู้ขนถ่ายสินค้าบนเรือ	146
3.1.3	ผู้ประกอบการเรือลอม	146
3.1.4	ผู้รับจัดการขนส่งสินค้า	147
3.2	ความรับผิดของผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด	148
3.3	ข้อยกเว้นและข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง	150
4.	บทวิจารณ์ต่อปัญหาใน เรื่องลักษณะของผู้รับตราส่ง	155
5.	บทวิจารณ์ต่อปัญหาใน เรื่องอายุความ	158

บทที่ 6	การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.	161
1.	ลักษณะโดยทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล.....	161
2.	การแก้ไขปัญหาที่ว่าอย่างไรคือ การรับขนของทางทะเล โดยอาศัยร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.....	165
3.	การแก้ไขปัญหาที่ว่าจะนำกฎหมายใดมาใช้บังคับกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการรับขนของทางทะเลโดยอาศัยร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.	170
4.	การแก้ไขปัญหาในเรื่องผู้ขนส่งและความรับผิดของผู้ขนส่ง โดยอาศัยร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.	171
4.1	ใครบ้างที่เป็นผู้ขนส่ง	171
4.2	ความรับผิดของผู้ขนส่งหลายคนหลายทอด	176
4.3	ข้อยกเว้นและข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง.....	179
4.3.1	ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ขนส่ง	179
4.3.2	ข้อจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง	201
5.	การแก้ไขปัญหาในเรื่องสิทธิของผู้รับตราส่ง โดยอาศัยร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.	211
6.	การแก้ไขปัญหาในเรื่องอายุความโดยอาศัยร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.	218

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	221
บทสรุป	221
ข้อเสนอแนะ	231
บรรณานุกรม	232
ภาคผนวก	259
ก. ร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.....	259
ข. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 8 รับขน	282
ค. ตารางเปรียบเทียบระหว่างร่างพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. กับ ปพพ. บรรพ 3 ลักษณะ 8 รับขน	287
ง. The International Convention for the unification of certain rules of law relating to bills of lading and Protocol of signature (Brussels, August 25 th, 1924)	298
จ. Protocol to amend the International Convention for the unification of certain rules of law relating to bills of lading, signed at Brussels on 25 th, August 1924 (Brussels, 23 rd February 1968)	313

๑. Protocol amending the International Convention for the unification of certain rules of law relating to bills of lading (August 25, 1924, as amended by the Protocol of February 23, 1968), Brussels, December 21, 1979	324
๒. United Nation Convention on the carriage of goods by sea, 1978 (Hamburg, 31 March 1978)	332
๓. ตารางแสดงที่มาของร่างมาตราต่าง ๆ ในร่างพระราชบัญญัติ การรับขนส่งทางทะเล พ.ศ.	372
ประวัติผู้เขียน	379

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย